

Samanta Schweblin

Prieraišumo laisvė

Iš ispanų kalbos vertė

Laura Liubinavičiūtė

Sofoklis

VILNIUS, 2018

Skiriu savo seseriai

Pirmą kartą po ilgo laiko
nuleido akis ir pažvelgė sau į rankas.
Jeigu ir jūs tai patyrėte,
suprasite, apie ką kalbu.

Jesse Ball, *Komendanto valanda*

Tai kaip kirmėlės.

Kokios kirmėlės?

Kaip ir bet kokios kitos kirmėlės.

Berniukas yra tas, kuris šneka, šneka man žodžius į ausį. O aš esu ta, kuri klausia. Kirmėlės kūne?

Taip, kūne.

Žemės kirmėlės?

Ne, tai kitokios kirmėlės.

Aplinkui tamsu ir nieko neįžiūriu. Paklodės šiurkščios ir kočiojasi man po kūnu. Negaliu pajudėti, sakau.

Tai viskas dėl kirmėlių. Turi būti kantri ir išlaukti. O laukdama turi išlaukti tikslios akimirkos, kai užsimezga kirmėlės.

Kodėl?

Nes tai svarbu, tai labai svarbu visiems.

Pamėginu pritarti, bet mano kūnas neatsako.

Kas dar dedasi namų sode ir ar aš esu namų sode?

Ne, tavęs tenai nėra, bet yra Karla – tavo motina. Susipažinau su ja prieš kelias dienas, kai tik atvykome į namus.

Ką daro Karla?

Baigia gerti kavą ir palieka puodelį ant vejos, šalia gulto.

Kas dar?

Ji pakyla ir nutolsta. Užmiršta savo sandalus, juos palieka už kelių metrų, tenai, toliau, ant skardžio laiptų, bet aš jai nieko nepasakau.

Kodėl?

Nes noriu pažiūrėti, ką ji darys.

Ir ką ji daro?

Ant peties užsimeta mažą rankinę ir apsitaisiusi auksiniu bikiniu nutolsta automobilio link. Tarp mūsų tvyro kažkoks abipusis susižavėjimas ir kaip atsvara trumpi atstūmimo priepuoliai, kuriuos galiu pajusti labai apibrėžtose situacijose. Ar esi tikras, kad reikia visų tų pastebėjimų? Ar mes vis dar turime laiko?

Pastebėjimai labai svarbūs. Pavyzdžiui, kodėl esate sode?

Nes mes neseniai grįžome nuo ežero, o tavo motina nenori peržengti mano namų slenksčio.

Ar taip ji nori apsaugoti tave nuo problemų?

Kokių problemų? Privalau užėiti ir vėl išeiti kartą ir dar kartą, iš pradžių limonado, vėliau apsauginio kremu nuo saulės. Ir man tai nepanašu į problemų vengimą.

Kodėl buvote prie ežero?

Norėjo, kad pamokyčiau ją vairuoti, man yra sakiusi, kad visada norėjo išmokti, bet kai pasiekėme ežerą, kiekviena iš mūsų pritrūko kantrybės.

Ką dabar veikiate sode?

Atidaro mano automobilio dureles, sėdasi prie vairo ir kurį laiką apžiūrinėja daiktus. Aš ištiesiu kojas ant gulto ir laukiu. Darosi pernelyg karšta. Paskui Karla nustoja tikrinusi ir abiem rankomis įsikimba į vairą. Taip sėdi kurį laiką, žvelgdama į priėangį, o galbūt ir į savo namus, daug toliau nei pats priėangis.

Kas dar? Kodėl tyli?

Todėl, kad esu susijusi su šiuo pasakojimu, matau viską kuo aiškiausiai, bet kartais man sunku tęsti. Ar gali būti dėl to, ką man leidžia seselės?

Ne.

Bet aš mirsiu po kelių valandų, juk taip ir nutiks, tiesa? Todėl keista, kad esu tokia rami. Nes nors tu man to ir nesakai, aš ir taip žinau, tačiau neįmanoma pačiam savęs įtikinti.

Visa tai visiškai nesvarbu. Švaistome laiką.

Bet juk tai tiesa, taip? Juk aš mirsiu.

Kas dar vyksta sode?

Karla atsiremia kakta į vairą, jos pečiai šiek tiek kumptelėje, pravirksta. Manai, kad galėtume jau būti priartėję prie tikslios akimirkos, kai atsiranda kirmėlės?

Tęsk, neužmiršk detalių.

Karla neišleidžia jokio garso, bet sugeba pasiekti, kad aš atsikelčiau ir patraukčiau link jos. Ji man patiko nuo pat pradžių, nuo pat tos dienos, kai išvydau ją kraunančią du didelius plastikinius kibirus plieskiant saulei, su jos didžiuliu raudonplaukiu kuodu ir džinsiniu sodininko kombinezonu. Nebuvau mačiusi vilkint nei vieno iš jų nuo pat paauglystės ir būtent aš įkalbėjau paragauti limonado, o kitą rytą pasikviečiau išgerti matės, ir dar kitą, ir dar kitą taip pat. Ar būtent tos detalės svarbios?

Tikslus momentas yra detalėse, reikia būti stebėtoju.

Pereinu sodą. Nekreipiu dėmesio į skardį ir žvelgiu į valgomąjį, per didžiulį langą stebiu, ar Nina, mano duktė, miega apsikabinusi savo didžiulį minkštą kurmį. Atsisėdu automobilyje keleivio pusėje. Atsisėdu, bet palieku praviras dureles ir dar nuleidžiu stiklą, nes labai karšta. Didžiulis Karlos kuodas šiek

ties pasviręs, nusmukęs į vieną pusę. Atsiremia nugarą į sėdynę suvokdama, kad esu čia, dar kartą šalia jos, ir pažvelgia į mane.

– Jeigu pasipasakosiu tau, – sako, – nebenorėsi manęs daugiau matyti.

Svarstau sakyti ką nors panašaus į „bet juk Karla, prašyčiau, nebūk juokinga“, tačiau žiūriu į jos kojų pirštus, ištempusius virš pedalo, ilgas kojas, plonas, bet stiprias rankas. Mane trikdo, kad dešimčia metų už mane vyresnė moteris gali būti tokia graži.

– Jeigu pasipasakosiu tau, – sako, – nebenorėsi, kad jis žaistų su Nina.

– Betgi, Karla, prašyčiau, kaip gi galėčiau to nebenorėti.

– Nebenorėsi, Amanda, – pasako ir akys prisipildo ašarų.

– Kuo jis vardu?

– Davidas.

– Jis tavo? Jis tavo sūnus?

Linkteli. Tas sūnus esi tu, Davidai.

Žinau, tęsk.

Krumpliais nusibraukia ašaras, skimbčioja jos pauksuotos apyrankės. Aš niekada nebuvo tavęs mačiusi, bet kai papasakojau senjorui Geseriui, mūsų nuomojamo namo prižiūrėtojui, kad matausi su

Karla, jis iš karto pasidomėjo, ar susipažinau su tavi-
mi. Karla pasakė:

– Buvo mano. Bet dabar jau nebe.

Pažvelgiau į ją nesuprasdama.

– Daugiau man nebepriklauso.

– Karla, vaikas yra visam gyvenimui.

– Ne, brangioji, – atsako.

Jos rankų nagai ilgi ir perbraukia man virš akių.

Tuomet prisimenu savo vyro cigaretes, atidarau
daiktinę ir pasidedu jas šalia peleninės. Jinai beveik
išplėšia jas man iš rankų, o jos apsauginio kremo
nuo saulės kvapas nerimastingai dvelkia tarp mūsų.

– Kai gimė Davidas, buvo saulėta.

– Žinoma, – atsakau, ir iš karto sumoju, kad dabar
turiu patylėti.

– Kai pirmą kartą man jį padavė į rankas, pasijutau
labai sunerimusi. Buvau įsitikinusi, kad jam trūksta
vieno piršto, – lūpomis laiko cigaretę, šypsodamasi
prisiminimams, prisidega. – Seselė paaiškino, kad
kartais taip nutinka po anestezijos, kad žmogus ima
pats save persekioti, ir kol du kartus neperskaičiauvau
visų dešimties abiejų rankų pirštelių, neįsitikinau,
kad viskas puikiai pavyko. Ir ko dabar neatiduočiau,
kad Davidui tiktai pirštelio trūktų.

– Kas nutiko Davidui?

– O jis buvo tikra saulė, Amanda, sakau tau, jis buvo tikra saulė. Šypsojosi dienų dienas. O labiausiai jam patiko būti lauke. Aikštelėje džiaugėsi kaip išprotėjęs, nuo pat mažens. Matai, čia negalima vaikščioti su vežimėliais. Kaime galima, bet nuo čia iki aikštės reikia eiti aplinkkeliais ir šalikelėmis, nes kelias molingas, bet jam taip patiko, kad iki trejų metų jį nešiodavau iki tenai ant rankų, dvylika kvartalų. Kai išvysdavo nuokalnę, imdavo kryžtauti. Kur šitame automobilyje peleninė?

Ji buvo po skydeliu. Ištraukiu ir paduodu jai.

– O paskui Davidas susirgo, tokio amžiaus, daugiau ar mažiau, prieš kokius šešerius metus. Tai buvo sudėtingas laikas. Įsidarbinau Sotomajoro ūkyje. Tai buvo pirmas kartas mano gyvenime, kai dirbau. Tvarkiau jo sąskaitas, kurios su sąskaitomis iš tiesų neturėjo nieko bendro. Sakykime taip, kad padėjau jam surūšiuoti popierius ir ėmiausi sudėties, bet man tai buvo tikras prasiblašymas. Eidavau aplinkkeliais per kaimelį gražiausiai apsirengusi. Tau, atvykusiai iš sostinės, gal viskas atrodo šiek tiek kitaip, bet čia spindesiui reikia dingsties ir šioji buvusi tobula.

– O tavo vyras?

– Omaras augino arklius. Būtent taip, kaip išgirdai. Jisai, Omaras, buvo kitokio sukirpimo.